

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a articolului 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele
vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000**
(restricții în exercitarea funcției)

(Sesizările nr. 36g/2016 și nr. 44g/2016)

CHIȘINĂU

13 mai 2016

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizările depuse și
înregistrate la 7 aprilie 2016 și 14 aprilie 2016,
Examinând sesizările menționate în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 6 alin.(1) lit. d) și lit. e) din Legea serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000, în redacția legilor nr.275 din 15 noiembrie 2013 și nr.324 din 23 decembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ridicată de avocatul Eugeniu Glușenco în dosarul nr.3ra-217/16, aflat pe rolul Curții Supreme de Justiție, și de Ghenadie Covali, parte în dosarul nr.3-2187/14, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

2. Sesizările privind excepția de neconstituționalitate au fost depuse la Curtea Constituțională la 7 aprilie și 14 aprilie 2016 de către completul de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție (Svetlana Filincova, Sveatoslav Moldovan, Elena Covalenco, Iurie Bejenaru, Maria Ghervas) și, respectiv, de judecătorul Alexandru Gafton din cadrul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

3. Autorii sesizărilor au pretins că prevederile articolului 6 alin.(1) lit. d) și lit. e) din Legea serviciului în organele vamale, care reglementează situațiile în care există un conflict de interese în exercitarea funcției în cadrul organelor vamale, contravin prevederilor articolelor 1 alin. (3), 4

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

alin. (1) și (2), 16, 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1) , 48 alin. (1), 49 alin. (1) și 54 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 29 aprilie 2016 sesizările privind excepția de neconstituționalitate au fost declarate admisibile, fără a prejudeca fondul cauzei.

5. Având în vedere identitatea de obiect, în temeiul articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea a decis conexarea sesizărilor într-un singur dosar.

6. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

7. În ședința plenară publică a Curții excepția de neconstituționalitate a fost susținută de avocatul Eugeniu Glușcenco și dna Aliona Roșca, reprezentantul dlui Ghenadie Covali. Guvernul a fost reprezentat de către Adrian Morărescu, șef al Direcției control al încasării obligației vamale și asistență juridică din cadrul Serviciului Vamal. Parlamentul a fost reprezentat de către Sergiu Bivol, șef de secție în cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIILOR PRINCIPALE

1. Circumstanțele cauzei civile nr.3ra-217/16

8. La 1 aprilie 2014, printr-un ordin al Serviciului Vamal, Egor Curus a fost eliberat din funcție în urma constatării unui conflict de interese prevăzut de art. 6 alin.(1) lit. e) din Legea serviciului în organele vamale, potrivit căreia nu se poate afla în exercițiul funcțiunii persoana care este soț/soție, rudă sau afin de gradul I sau II cu o persoană fizică angajată, cu un fondator/asociat sau cu o persoană cu funcție de conducere a persoanei juridice ce deține licență pentru activitatea de broker vamal.

9. La 30 aprilie 2014, Egor Curus a depus la Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, o cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal privind restabilirea în funcție și repararea prejudiciului material și moral. În cadrul ședinței de judecată din 17 martie 2015, avocatul său, Eugeniu Glușcenco, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea serviciului în organele vamale și transmiterea sesizării Curții Constituționale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

10. La 18 martie 2015, Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, a respins demersul privind ridicarea excepției de neconstituționalitate ca fiind neîntemeiat, iar la 27 martie 2015 a hotărât să respingă acțiunea depusă de Egor Curus împotriva Serviciului Vamal ca nefondată. Prin încheierea din 13 octombrie 2015 și Curtea de Apel Chișinău a respins demersul privind

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

ridicarea excepției de neconstituționalitate, menținând hotărârea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău, din 27 martie 2015.

11. Avocatul a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 29 februarie 2016 a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea serviciului în organele vamale, cu transmiterea sesizării Curții Constituționale.

12. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 30 martie 2016 s-a dispus suspendarea procesului și remiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

2. Circumstanțele cauzei civile nr.3-2187/14

13. La 10 iunie 2014, printr-un ordin al Serviciului Vamal, Ghenadie Covali a fost eliberat din funcție în urma constatării unui conflict de interese, prevăzut de art. 6 alin. (1) lit. d) și lit. e) din Legea serviciului în organele vamale.

14. La 11 decembrie 2014, Ghenadie Covali a depus la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, o cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal, solicitând anularea ordinului de eliberare, restabilirea în funcție și plata despăgubirilor pentru lipsa forțată de la serviciu.

15. În ședința de judecată din 14 martie 2016, Ghenadie Covali a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 6 alin. (1) lit. d) și lit. e) din Legea serviciului în organele vamale.

16. Prin încheierea din 17 martie 2016 Judecătoria Centru, mun. Chișinău, a dispus suspendarea procesului și prezentarea excepției de neconstituționalitate Curții Constituționale pentru soluționare.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

17. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...]

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

18. Prevederile relevante ale Legii serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20 iulie 2000 (M.O., 2000, nr.106-108, art.765) sunt următoarele:

Articolul 1 Serviciul în organele vamale

„Serviciul în organele vamale este un gen special de activitate în serviciul public prin care se exercită funcțiile, drepturile și obligațiile organelor vamale, incluse în sistemul organelor de drept și al organelor securității statului.”

Articolul 3 Personalul organelor vamale

„(1) Colaboratorul vamal este persoană cu funcție de răspundere numită, în condițiile prezentei legi, într-o funcție în cadrul organului vamal. Colaboratorul vamal deține grade speciale.

(2) În cadrul organelor vamale activează funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual, care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii.”

Articolul 6 Restricții

„(1) Nu poate fi angajată și nu se poate afla în exercițiul funcțiunii persoana:

[...]

d) care este soț/soție, rudă sau afin de gradul I sau II cu o persoană fizică afiliată unei persoane juridice ce deține licență pentru activitatea de broker vamal. Persoana fizică afiliată persoanei juridice poate fi:

– organul executiv unipersonal, fondatorul, membrul organului executiv colegial și persoana cu funcție de răspundere din cadrul organului executiv al persoanei juridice respective;

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

- membrul consiliului de observatori, al consiliului de directori, precum și membrul comisiei de cenzori a persoanei juridice respective;
- persoana care, în mod individual sau împreună cu alte persoane, deține o poziție de control al capitalului persoanei juridice respective;
- persoana care acționează în numele și pe contul persoanei juridice respective;
- persoana în numele și pe contul căreia acționează persoana juridică respectivă;
- persoana care acționează împreună cu persoana juridică respectivă;
- persoana care, împreună cu persoana juridică respectivă, se află sub controlul unei terțe persoane;
- persoana a cărei afiliere este demonstrată de Serviciul Vamal;
- e) care este soț/soție, rudă sau afin de gradul I sau II cu o persoană fizică angajată, cu un fondator/asociat sau cu o persoană cu funcție de conducere a persoanei juridice ce deține licență pentru activitatea de broker vamal;

[...]

(1/1) Colaboratorul vamal aflat în una din situațiile prevăzute la alin.(1) lit. d) și e), în termen de 30 de zile, urmează să se decidă și să le înlăture, în caz contrar acesta urmând să fie eliberat din serviciu conform art.43.

[...].”

Articolul 43 Temeiurile încetării serviciului

„(1) Serviciul în organul vamal încetează în caz de eliberare din serviciu sau de moarte.

(2) Eliberarea din serviciu poate avea loc:

[...]

k¹) în cazul în care colaboratorul vamal se află în una din situațiile prevăzute la art.6;

[...].”

19. Prevederile relevante ale Legii nr.16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese (republicată în M.O., 2012, nr.72-75, art.231) sunt următoarele:

Articolul 1 Obiectul legii

„Prezenta lege reglementează incompatibilitățile și restricțiile impuse persoanelor care exercită funcții de demnitate publică, funcții publice sau alte funcții prevăzute în prezenta lege, soluționarea conflictelor de interese, precum și modul de prezentare a declarației cu privire la conflictul de interese.”

Articolul 2

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

Noțiuni principale

„Noțiunile utilizate în prezenta lege au următorul sens:

conflict de interese – conflictul dintre exercitarea atribuțiilor funcției deținute și interesele personale ale persoanelor prevăzute la art.3, în calitatea lor de persoane private, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce le revin potrivit legii;

interes public – interesul general al societății ca persoanele care dețin funcții publice să ia, în îndeplinirea atribuțiilor lor de serviciu, decizii imparțiale și legitime;

interes personal – orice interes, material sau nematerial, al persoanelor prevăzute la art.3 care rezultă din necesitățile sau intențiile personale ale acestora, din activități care altfel pot fi legitime în calitate de persoană privată, din relațiile lor cu persoane apropiate sau persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile personale cu partide politice, cu organizații necomerciale și cu organizații internaționale, precum și care rezultă din preferințele sau angajamentele acestora;

persoane apropiate – soțul (soția), persoanele înrudite prin sânge sau adopție (părinți, copii, frați, surori, bunici, nepoți, unchi, mătușe) și persoanele înrudite prin afinitate (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră).”

Articolul 3 Subiecții declarării intereselor personale

„(1) Subiecți ai declarării intereselor personale sunt:

[...]

f) funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică și persoanelor care sunt împuternicite, conform actelor legislative, să ia decizii în privința bunurilor aflate în proprietatea statului sau în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, inclusiv în privința mijloacelor bănești, ori care au dreptul de a dispune de astfel de bunuri, precum și persoanelor care nu sunt funcționari publici, dar cărora statul le delegă temporar una dintre aceste atribuții.”

20. Prevederile relevante ale Codului vamal nr.1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în M.O., 2007, ediție specială, pag.103) sunt următoarele:

Articolul 162 Brokerul vamal

„(1) Broker vamal este persoana juridică, înregistrată în conformitate cu legislația, care deține licență pentru activitatea de broker vamal, eliberată de Camera de Licențiere, și care, pe principiile reprezentării directe sau indirecte, declară mărfurile, le prezintă pentru vămuire, efectuează și alte operațiuni vamale. Pentru obligația vamală apărută brokerul vamal răspunde solidar cu plătitorul vamal.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

(2) Brokerul vamal își desfășoară activitatea în conformitate cu prezentul cod și cu alte acte normative.

(3) Raporturile dintre brokerul vamal și persoana pe care o reprezintă se stabilesc în baza unui contract, încheiat cu respectarea cerințelor legislației în vigoare, care urmează să prevadă, în mod obligatoriu, tipul de reprezentare. Contractul menționat se prezintă organelor vamale la cererea acestora și justifică împuternicirile brokerului vamal de a reprezenta declarantul.”

Articolul 164

Drepturile, obligațiile și responsabilitatea brokerului vamal

„(1) Brokerul vamal este în drept să efectueze orice operațiuni de mediere în domeniul vamal.

(2) În cazul efectuării vămuirii, brokerul vamal îndeplinește toate cerințele și condițiile legale.

(3) Drepturile, obligațiile și responsabilitatea brokerului vamal prevăzute de lege nu pot fi limitate de contractul încheiat între broker și persoana pe care o reprezintă. Brokerul vamal răspunde în fața organelor vamale pentru acțiunile proprii și, în funcție de tipul reprezentării, pentru acțiunile persoanei pe care o reprezintă.

(4) Brokerul vamal poartă răspundere, în condițiile prezentului cod, pentru încălcarea legislației în vigoare în cazul în care nu va demonstra că încălcarea se datorează culpei persoanei pe care o reprezintă.

(5) Brokerul vamal nu este responsabil pentru:

- a) nerespectarea condițiilor destinației vamale alese de către persoana care trece mărfuri și/sau mijloace de transport;
- b) nerespectarea regulilor de marcare a mărfurilor cu timbru de acciz;
- c) efectuarea operațiunilor valutare legate de trecerea mărfurilor și/sau mijloacelor de transport peste frontiera vamală a Republicii Moldova;
- d) alte acțiuni care nu pot fi puse în culpa lui.”

Articolul 164/1

Drepturile brokerului vamal

„Brokerul vamal are următoarele drepturi:

- a) să asiste la examinarea mărfurilor și/sau mijloacelor de transport declarate de el;
- b) să înainteze demersuri la organele vamale privind efectuarea perfectării actelor vamale în afara orelor de program sau în alte locuri decât zonele de control vamal;
- c) să asigure, cu permisiunea și în prezența colaboratorului vamal, până la depunerea declarației vamale, transportarea, operațiunea de determinare a cantității mărfurilor, încărcarea, descărcarea, transbordarea mărfurilor, operațiunile de ambalare a mărfurilor, precum și deschiderea încăperilor și spațiilor unde se pot afla asemenea mărfuri și/sau mijloace de transport;

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

d) să asiste la cercetarea/expertiza mărfurilor și/sau mijloacelor de transport, precum și să ia cunoștință de rezultatele cercetării;

e) să ceară, conform normelor în vigoare, restituirea drepturilor de import și de export plătite în plus;

f) să facă demersuri la organele vamale privind efectuarea corectării valorii în vamă a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport declarate.

Articolul 164/2
Obligațiile brokerului vamal

„În cadrul procedurii de vămuire a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport, brokerul vamal are următoarele obligații:

a) să declare mărfurile și/sau mijloacele de transport conform procedurii stabilite de legislația vamală;

b) să asigure completarea corectă a documentelor vamale în conformitate cu legislația vamală și a celor stabilite prin legislația în alte domenii;

c) să prezinte, la cererea colaboratorului vamal, documente sau alte date suplimentare necesare pentru vămuire;

d) să asigure depunerea declarației vamale și a altor acte stabilite prin legislația în alte domenii la biroul vamal competent, prin utilizarea sistemului informatic vamal;

e) să verifice autenticitatea documentelor și a datelor primite de la persoana pe care o reprezintă, în dependență de tipul de reprezentare;

f) să prezinte, la cererea colaboratorului vamal, mărfurile și/sau mijloacele de transport supuse declarării și/sau controlului vamal;

g) să asiste, la cererea organului vamal, la vămuirea mărfurilor și/sau mijloacelor de transport;

h) să determine, conform legislației, valoarea în vamă a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport declarate, precum și codurile mărfurilor declarate conform Nomenclurii combinate a mărfurilor;

i) să răspundă solidar cu plătitorul vamal de achitarea drepturilor de import în termenele prevăzute de legislație și să achite cuantumul drepturilor de import cuvenite bugetului de stat, în cazul în care această plată nu a fost efectuată de către titularul operațiunii;

j) să garanteze achitarea drepturilor de import în cazul depozitării provizorii a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport la depozitul său provizoriu, precum și în cazurile stipulate în contractul încheiat cu persoana pe care o reprezintă;

k) să organizeze și să țină evidența operațiunilor derulate, a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport depozitate provizoriu în depozitele pe care le deține;

l) să respecte confidențialitatea informațiilor și a datelor obținute care constituie secret de stat, secret comercial, bancar sau alt secret protejat de lege, care nu sunt destinate publicității;

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

m) să elibereze persoanelor pe care le reprezintă documente justificative, în conformitate cu legislația în vigoare, care să confirme prestarea serviciilor;

n) să respecte condițiile de folosire și dispunere a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport în privința cărora vămuirea nu este finisată, până la punerea în liberă circulație sau eliberarea condiționată a mărfurilor și/sau mijloacelor de transport în conformitate cu destinația vamală aleasă;

o) să preleveze, cu permisiunea organului vamal, din cont propriu și până la depunerea declarației vamale, probe și mostre de mărfuri pentru efectuarea cercetării (expertizei) ori să asigure efectuarea acestei cercetări (expertize) în conformitate cu legislația vamală;

p) să păstreze toate documentele referitoare la operațiunile efectuate în termenul stabilit de legislație;

q) să prezinte organelor vamale, la solicitarea acestora, orice informație privind operațiunile vamale derulate;

r) să furnizeze organelor vamale informația deținută cu privire la orice încălcare a prevederilor vamale și fiscale.”

ÎN DREPT

21. Din conținutul sesizărilor, Curtea observă că acestea vizează în esență restricții la angajare și în exercițiul funcțiunii în cadrul organelor vamale.

22. Astfel, sesizările privind excepția de neconstituționalitate se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională conexe, precum dreptul la muncă și proporționalitatea restricțiilor în exercitarea dreptului la muncă.

A. ADMISIBILITATEA

23. Prin decizia sa din 29 aprilie 2016, Curtea a verificat întrunirea următoarelor condiții de admisibilitate:

(1) *Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.*

24. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Legii serviciului în organele vamale, ține de competența Curții Constituționale.

(2) *Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.*

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI)

25. Fiind ridicată de avocatul Eugeniu Glușenco în dosarul civil nr.3ra-217/16, aflat pe rolul Curții Supreme de Justiție, și de Ghenadie Covali, parte în dosarul nr.3-2187/14, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, excepția de neconstituționalitate este formulată de subiecții abilitați cu acest drept, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

(3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei

26. Curtea reține că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

27. Curtea observă că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale.

28. Curtea acceptă argumentele autorilor, potrivit cărora prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzelor, deoarece sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea chestiunii privind anularea actului administrativ prin care a fost dispusă eliberarea din funcție din cadrul organelor vamale.

(4) Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate

29. Curtea reține că prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

30. Prin urmare, Curtea apreciază că excepțiile de neconstituționalitate nu pot fi respinse ca inadmisibile și nu există nici un alt temei de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

31. Totodată, Curtea reține că, potrivit normelor de tehnică legislativă, dispozițiile de modificare și completare a unui act legislativ se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta. Intervențiile ulterioare de modificare și de completare a acestora trebuie raportate la actul de bază.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

32. În context, pentru a asigura o mai mare claritate și accesibilitate a hotărârilor Curții Constituționale, ca urmare a practicii statuate (a se vedea Hotărârea nr.11 din 28 mai 2013), Curtea va raporta obiectul sesizărilor la actele de bază. În consecință, Curtea va supune controlului constituționalității art. 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20 iulie 2000.

33. Analizând excepțiile de neconstituționalitate, Curtea observă că autorii pretind că normele contestate încalcă articolele 1 alin. (3), 4 alin. (1) și (2), 16, 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1), 48 alin. (1), 49 alin. (1) și 54 din Constituție.

34. În ceea ce privește încălcarea articolelor 1 și 4 din Constituție, Curtea reține că acestea comportă un caracter generic și constituie imperative de ordin general-obligatoriu, care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate.

35. De asemenea, Curtea reține că dispozițiile constituționale ale articolelor 16, 28, 39 alin.(2), 48 alin. (1) și 49 alin.(1) din Constituție, invocate de către autorii excepției de neconstituționalitate, nu sunt relevante în cauza respectivă, iar autorii nu au demonstrat legătura de cauzalitate între acestea și prevederile contestate.

36. Astfel, pentru a elucida aspectele abordate în excepțiile de neconstituționalitate, Curtea va opera cu prevederile articolului 43 alin. (1) combinat cu 54 din Constituție, cu raționamentele expuse în jurisprudența sa anterioară, precum și cu jurisprudența Curții Europene.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 43 ALIN. (1) COMBINAT CU ARTICOLUL 54 DIN CONSTITUȚIE

37. Autorii excepțiilor de neconstituționalitate pretind că prevederile articolului 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale încalcă articolul 43 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia:

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.”

38. La fel, autorii sesizărilor consideră că norma supusă controlului constituționalității încalcă articolul 54 din Constituție, care prevede:

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale,

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății .”

1. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

39. Autorii excepției de neconstituționalitate pretind, în esență, că dispozițiile art. 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale încalcă dreptul fundamental la muncă, garantat de art. 43 alin. (1) din Constituție, constituind drept temei de eliberare din funcție. Potrivit autorilor, demisia persoanei din funcția deținută este ultima și cea mai gravă măsură care ar putea fi luată atunci când toate celelalte opțiuni prevăzute de lege pentru soluționarea pozitivă a conflictului de interese eșuează.

40. Ei menționează că Legea cu privire la conflictul de interese asigură prezumția de imparțialitate, instituind obligația de a declara interesele personale sub sancțiunea răspunderii contravenționale sau penale, posibilitatea de a interzice implicarea persoanei afectate de un conflict de interese în procesul de luare a deciziilor cu păstrarea funcției acesteia, precum și posibilitatea de a transfera persoana într-o funcție neconflictuală sau de a redistribui sarcinile și responsabilitățile.

41. Potrivit autorilor excepției, prevederile contestate nu corespund exigențelor dispozițiilor art. 54 din Constituție, deoarece nu asigură un just echilibru între limitarea la care este supus dreptul la muncă și interesul public protejat prin această limitare.

2. Argumentele autorităților

42. Potrivit opiniei scrise a Președintelui Republicii Moldova, prevederile articolului 6 alin.(1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale denotă o tendință firească și actuală a legiuitorului de a stabili un ansamblu de restricții menite să asigure parametrii de integritate, să prevină conflictul de interese și să excludă eventualele incompatibilități, fiind indispensabile pentru asigurarea politicii de integritate comunitară, a standardelor recunoscute la nivel internațional pe dimensiunea combaterii corupției și bunei funcționări a statului de drept.

43. Președintele Republicii Moldova susține că interacțiunea sarcinilor și obligațiilor de serviciu ale colaboratorului vamal și ale brokerului vamal este una tangențială prin definiție și, în anumite circumstanțe, în special în

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

cele relatate în speță, se încadrează perfect în noțiunea conflictului de interese.

44. Președintele consideră că stabilirea riguroasă a unor condiții de integritate atrage după sine garantarea, în primul rând, a raporturilor juridice de muncă, a securității economice și a înaltelor standarde de profesionalism. Totodată, asigurarea dreptului la muncă și protecția muncii nu presupune tolerarea circumstanțelor marcate de vicii de integritate sau acțiuni conexe corupției.

45. Parlamentul, în opinia sa scrisă, a menționat că elaborarea normelor contestate nu a avut drept scop limitarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ci protejarea intereselor economice și sociale ale cetățenilor și statului, prin adoptarea unor măsuri juridice de preîntâmpinare și combatere a corupției, de înlăturare a riscurilor sporite generate de apariția multiplelor situații de conflicte de interese, de natură să periclitizeze eficiența activității Serviciului Vamal.

46. Parlamentul susține importanța activității Serviciului Vamal și aportul acestuia la acumularea veniturilor la bugetul de stat, iar admiterea unor riscuri de coruptibilitate în sistemul organelor acestuia, generate de insuficiența de reglementări în domeniu, ar fi o neglijență inadmisibilă din partea statului, în urma căreia ar avea de suferit întreaga societate.

47. Potrivit Parlamentului, normele juridice restrictive ale art.6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale sunt adecvate și necesare îndeplinirii scopului propus și asigură un just echilibru între interesele personale ale colaboratorilor vamali în raport cu interesele generale ale societății.

48. În ședința plenară publică, reprezentantul Guvernului a susținut că modificările operate în Legea serviciului în organele vamale urmăresc scopul de a evita instituirea unor raporturi neadecvate în cadrul activității în organele vamale.

49. Guvernul a menționat că după constatarea situațiilor în care colaboratorii vamali, fiind în relații de rudenie, afinitate sau afiliere cu fondatorii sau organele de conducere ale persoanelor juridice care dețin licență pentru activitatea de broker vamal sau cu persoanele fizice angajate ale acestora, își exercitau atribuțiile acționând în interesul acestor persoane, cu încălcarea principiului imparțialității, legiuitorul a intervenit cu modificările respective în vederea asigurării integrității colaboratorilor vamali, precum și prevenirii și combaterii unor asemenea acțiuni, care vin în contradicție cu statutul și atribuțiile de bază ale colaboratorului vamal.

50. Guvernul a susținut că, în conformitate cu art. 43 alin. (1) din Constituție, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului, drept care, de altfel, nu a fost lezat în nici un fel prin

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

restricțiile impuse de art. 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale.

3. Aprecierea Curții

1. Principii generale

1.1. Exercițarea dreptului la muncă

51. Dreptul la muncă, garantat de articolul 43 din Constituție, reprezintă un drept social-economic complex. Potrivit alineatului (1) al acestui articol, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

52. La nivel internațional, dreptul la muncă este recunoscut și protejat de art. 23 din Declarația Universală și de art. 6 alin. 1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, însă acesta nu este un drept absolut și nelimitat.

53. Curtea menționează că, sub orice formă s-ar exercita dreptul la muncă, exigențele și condițiile legale ce conferă titularului dreptul la muncă nu pot fi ignorate. Aceste condiții, de regulă, direcționează capacitatea persoanei de a deveni salariat într-un anumit domeniu și/sau pe o anumită durată. Prin urmare, dreptul la muncă trebuie exercitat în condițiile legii. Nerespectarea prevederilor legale are drept consecință imposibilitatea desfășurării unui gen de activitate sau a ocupării unei anumite funcții.

54. Având în vedere specificul dreptului la muncă, normele naționale și cele internaționale stabilesc un minim de garanții, menite să asigure un echilibru dintre angajați și angajatori și o protecție adecvată a demnității, securității și stabilității angajaților.

55. Curtea reiterează că dreptul la muncă, alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă vizează posibilitatea oricărei persoane de a exercita profesia sau meseria pe care o dorește, în anumite condiții stabilite de legiuitor (Hotărârea Curții Constituționale nr.5 din 23 aprilie 2013).

56. Curtea observă că legislația muncii condiționează încadrarea în câmpul muncii de întrunirea anumitor cerințe, precum și stabilește situațiile de încetare a raporturilor de muncă.

57. În Hotărârea nr. 8 din 11 mai 2015 Curtea a reținut:

„72. Condițiile de exercitare a acestui drept fundamental sunt susceptibile de a fi modificate conform necesităților dictate de realitățile societății, fiind totodată reglementate uniform de legislație. Or, dreptul la muncă trebuie exercitat în condițiile legii, iar nerespectarea prevederilor legale are drept consecință imposibilitatea desfășurării unui gen de activitate sau a ocupării unor anumite funcții.”

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

58. Totodată, Curtea notează că, deși legislația muncii permite anumite limitări ale drepturilor salariatului, totuși, ele trebuie să aibă o justificare, să fie necesare, să răspundă unui interes general.

1.2. Conflictul de interese

59. Conflictul de interese, astfel cum este definit în articolul 2 al Legii nr.16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese, reprezintă conflictul dintre exercitarea atribuțiilor funcției deținute și interesele personale ale persoanelor prevăzute la art. 3 din lege (*subiecții declarării intereselor personale*), în calitate lor de persoane private, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce le revin potrivit legii.

60. Conform articolului 13 din Anexa la Recomandarea R(2000)10 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind codurile de conduită pentru funcționarii publici (adoptată la 11 mai 2000):

„1. Conflictul de interese se naște în situația în care un funcționar public are un interes personal de natura să influențeze sau să pară a influența exercitarea imparțială și obiectivă a funcțiilor sale oficiale.

2. Interesul personal al funcționarului public cuprinde orice avantaj pentru el însuși sau ea însăși sau în favoarea familiei sale, a părinților, prietenilor sau persoanelor apropiate, sau a persoanelor sau organizațiilor cu care el sau ea au avut relații de afaceri sau politice. El cuprinde de asemenea orice obligație financiară sau civilă la care este constrâns funcționarul public.

[...]

5. Orice conflict de interese declarat de către un candidat la administrație sau la un nou post în funcția publică trebuie rezolvat înainte de numire.”

61. Un conflict de interese implică un conflict între datoria față de public și interesele personale ale unui funcționar public, în care funcționarul public are interese, în calitate sa de persoană privată, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale.

62. Interesele personale nu se limitează la interesele financiare sau pecuniare sau la acele interese care generează un beneficiu personal direct pentru funcționarul public. Un conflict de interese se poate referi la o activitate care altfel poate fi legitimă în calitate de persoană privată, la afiliații și asocieri personale și la interese de familie, dacă aceste interese pot fi considerate în mod plauzibil ca putând influența necorespunzător modul în care funcționarul își îndeplinește sarcinile.

63. Obiectivul unei politici privind conflictul de interese trebuie să susțină corectitudinea deciziilor politice și administrative oficiale și a administrației publice în general, recunoscând faptul că un conflict de interese nesoluționat poate duce la un abuz în serviciu.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

64. Prin urmare, Curtea reține că politica privind conflictul de interese trebuie să asigure un echilibru, prin identificarea riscurilor legate de corectitudinea instituțiilor publice și a funcționarilor publici, interzicerea formelor inacceptabile de conflict de interese, tratarea corespunzătoare a situațiilor de acest gen, informarea instituțiilor publice și a persoanelor oficiale cu privire la apariția unor asemenea conflicte de interese, asigurarea introducerii unor proceduri eficiente pentru identificarea, declararea, rezolvarea și promovarea soluției adecvate pentru situațiile de conflict de interese.

2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

65. Curtea reține că articolul 6 alin. (1) lit. d) și lit. e) din Legea serviciului în organele vamale reglementează situațiile restrictive în exercitarea funcției în cadrul organelor vamale.

66. Curtea observă că prevederile legale supuse controlului constituționalității reprezintă restricții care aduc atingere exercițiului dreptului la muncă, garantat de articolul 43 din Constituție.

67. Curtea reține, întrucât acest drept nu este absolut, pe cale de consecință, se impune examinarea în cauză a respectării principiului proporționalității, o cerință imperativă necesar a fi respectată în cazurile de restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului, prevăzută de art. 54 alin. (2) din Constituție.

68. Pentru a fi compatibilă cu art. 54 alin. (2), o astfel de restricție sau ingerință trebuie să fie „prevăzută de lege”, să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime, dintre cele enumerate de alineatul doi, și să fie „necesară într-o societate democratică”, în vederea realizării aceluia scop sau a acelor scopuri.

69. În context, Curtea va efectua testul de proporționalitate, ca o metodă logică destinată să ajute în stabilirea echilibrului corect între restricțiile impuse aflării în exercițiul funcției și eliberarea din funcție, analizând dacă dreptul la muncă a suferit o limitare ce nu se încadrează în condițiile impuse de Constituție. De asemenea, Curtea va analiza dacă restrângerile aplicate de către legiuitor asupra dreptului la muncă prin prevederile referitoare la angajare și exercițiul funcțiunii sunt rezonabile și nedisproporționate în raport cu scopul urmărit.

70. Conform testului de proporționalitate, măsura luată trebuie să fie adecvată - să poată în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, să fie necesară pentru îndeplinirea scopului și proporțională - să asigure un just echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit.

2.1. Prevăzută de lege

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

71. Curtea observă că prin legile nr.275 din 15 noiembrie 2013 și nr.324 din 23 decembrie 2013 au fost operate modificări și completări la articolul 6 din Legea serviciului în organele vamale, stabilind în mod expres restricții în exercitarea funcției în cadrul organelor vamale.

72. Potrivit articolului 1 din Lege, serviciul în organele vamale este un gen special de activitate în serviciul public prin care se exercită funcțiile, drepturile și obligațiile organelor vamale, incluse în sistemul organelor de drept și al organelor securității statului.

73. Din considerente de ordine publică, de securitate economică și fiscală, statul, în lumina suveranității și a independenței de care dispune, poate restricționa accesul la angajare și exercitarea unei funcții în organele vamale.

74. Responsabilitatea de a decide asupra cazurilor și gradului în care pot fi restrânse drepturile garantate de Constituție și de a asigura proporționalitatea restrângerii cu situația care a determinat-o revine legiuitorului, în limitele permise de normele constituționale.

75. Curtea concluzionează că, având în vedere competența exclusivă a Parlamentului de a decide asupra regimului general privind raporturile de muncă, prin adoptarea de legi organice sau ordinare, modificându-le și completându-le, prevederile contestate se înscriu în limitele atribuțiilor autorității legislative.

76. Prin urmare, restricția este prevăzută de lege și întrunește criteriul accesibilității.

2.2. Scopul legitim

77. Curtea reține că Serviciul Vamal este o instituție din sistemul organelor de drept și de securitate a statului, având misiunea de a asigura securitatea economică a țării prin colectarea eficientă a taxelor și impozitelor, combaterea fraudelor vamale, facilitarea comerțului internațional și protejarea societății, aplicând legislația vamală.

78. Curtea constată că legiuitorul prin adoptarea normelor contestate a urmărit introducerea unui mecanism legal în Legea serviciului în organele vamale pentru a evita raporturile de rudenie (afinitate sau afiliere) dintre colaboratorii vamali și brokerii vamali, care au un efect negativ la realizarea sarcinilor organelor vamale.

79. Potrivit articolului 162 din Codul vamal, broker vamal este persoana juridică, care, pe principiile reprezentării directe sau indirecte, declară mărfurile, le prezintă pentru vămuire, efectuează și alte operațiuni vamale.

80. De asemenea, brokerul vamal este în drept să efectueze orice operațiuni de mediere în domeniul vamal. În particular, acesta este responsabil pentru determinarea corectă a valorii în vamă a mărfii,

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI)

autenticitatea documentelor și datelor folosite în acest scop. În conformitate cu prevederile art. 164 din Codul vamal, drepturile, obligațiile și responsabilitatea brokerului vamal față de organele vamale nu pot fi limitate prin contractul încheiat între broker și persoana reprezentată.

81. În acest context, Curtea observă că activitatea brokerului vamal este în strânsă legătură cu activitatea organelor vamale.

82. Prin urmare, în mod evident există un potențial conflict de interese care poate căpăta forme noi, implicând interese personale și obligații publice ale colaboratorului vamal.

83. În acest sens, Curtea reține că Legea cu privire la conflictul de interese reglementează incompatibilitățile și restricțiile impuse persoanelor care exercită funcții de demnitate publică, funcții publice sau alte funcții prevăzute de lege, soluționarea conflictelor de interese, precum și modul de prezentare a declarației cu privire la conflictul de interese.

84. Astfel, prin reglementarea conflictului de interese, legiuitorul a urmărit să ocrotească relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a activității funcționarului public, activitate care presupune o comportare corectă a celui care exercită o activitate în cadrul unei autorități publice. Aceasta presupune corectitudinea funcționarului public în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, abținerea de la luarea unor decizii de natură să-i confere, direct sau indirect, ori prin terțe persoane, un anumit avantaj material, fiind exclusă favorizarea rudelor sau persoanelor cu care acesta a avut raporturi comerciale.

85. Deși conflictul de interese nu înseamnă *ipso facto* corupție, totuși apariția unor conflicte între interesele personale și obligațiile publice ale funcționarilor publici, dacă nu este tratată corespunzător, poate duce la corupție.

86. Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea observă că stabilirea restricțiilor în exercitarea funcției în cadrul organelor vamale este prevăzută pentru salvagardarea „altui drept”, în particular - necesitatea evitării conflictelor de interese, respectarea principiului imparțialității, asigurarea eficienței operațiunilor vamale, protecția pieței interne și stimularea dezvoltării economiei naționale.

2.3. Necesară într-o societate democratică

87. Curtea menționează că legea nu lasă la libera opțiune a autorității publice decizia de a elibera din serviciu colaboratorul vamal aflat în situație de conflict de interese, ci stabilește condiții, modalități și criterii clare.

88. Curtea apreciază că reglementarea situațiilor de eliberare din serviciu nu trebuie să admită posibilitatea emiterii unor decizii arbitrare ori nejustificate, pentru că protecția dreptului la muncă presupune, între altele, ca restrângerea exercițiului acestui drept să respecte principiul

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

proportionalității, cerință constituțională impusă de art. 54 alin. (4) din Constituție.

89. Astfel, potrivit art. 6 din Legea serviciului în organele vamale, colaboratorul vamal aflat în una din situațiile prevăzute la alin.(1) lit. d) și lit. e), în termen de 30 de zile, urmează să se decidă și să le înlăture, în caz contrar acesta urmând să fie eliberat din serviciu conform art.43. Astfel, art. 43 din Legea enunțată *supra* prevede temeiurile încetării serviciului în organele vamale. Alineatul (2) lit. k¹) al acestui articol stabilește că serviciul în organul vamal încetează în caz de eliberare din serviciu în cazul în care colaboratorul vamal se află în una din situațiile prevăzute la art. 6.

90. Curtea constată că stabilirea de către legiuitor a termenului de 30 de zile pentru întreprinderea acțiunilor în vederea înlăturării situației de conflict de interese constituie o perioadă tranzitorie, în decursul căreia colaboratorul vamal urmează să elimine situația de conflict sau el va fi eliberat din serviciu.

91. În acest context, Curtea reține că **eliberarea din funcție nu este o sancțiune, ci o consecință a inacțiunii persoanei aflate în stare de incompatibilitate, prin neînlăturarea acesteia în termenul stabilit de lege.**

92. Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea reține că stabilirea situațiilor în care există un conflict de interese în exercitarea funcției în cadrul organelor vamale este prevăzută pentru protejarea interesului general al societății, în particular - necesitatea evitării conflictelor de interese, respectarea principiului imparțialității, asigurarea eficienței operațiunilor vamale, protecția pieței interne și stimularea dezvoltării economiei naționale.

93. Respectiv, fiind adecvate, necesare și corespunzătoare scopului urmărit, prevederile articolului 6 alin. (1) lit. d) și e) din Legea serviciului în organele vamale, supuse controlului constituționalității, nu constituie o încălcare a dreptului la muncă, prevăzut de articolul 43 alin. (1) din Constituție combinat cu articolul 54.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) și g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și e), și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
ARTICOLULUI 6 ALIN. (1) LIT. d) ȘI LIT. e) DIN LEGEA SERVICIULUI ÎN
ORGANELE VAMALE NR.1150-XIV DIN 20 IULIE 2000
(*RESTRICȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI*)

1. *Se respinge* excepția de neconstituționalitate ridicată de avocatul Eugeniu Glușcenco în dosarul nr.3ra-217/16, pendinte la Curtea Supremă de Justiție, și de dl Ghenadie Covali, parte în dosarul nr.3-2187/14, pendinte la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

2. *Se recunoaște constituțional* articolul 6 alin.(1) lit. d) și lit. e) din Legea serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 13 mai 2016

HCC nr.13

Dosarul nr. 36g/2016; 44g/2016